

نتیجه‌گیری

با سقوط امپراتوری عثمانی، جمهوری ترکیه نوین به رهبری مصطفی کمال پاشا معروف به آتاتورک با ایدئولوژی پان‌ترکیست جایش را گرفت. در سیستم نوین هویت، زبان، فرهنگ و تاریخ کردها به کلی انکار شد. سخن گفتن به کردی ممنوع شد و کردها را ترکان کوهستانی نامیدند. در صورتی که کردها با تمام اتفاقاتی که در دوران پساعثمانی اتفاق افتاد، نسبت به بی‌مهرهای حکومت مرکزی با توجه به وعده‌های داد شده، صبوری به خرج دادند و این رفتار دولتمردان جمهوری جدید ترکیه، باعث مقابله کردها شد. رفتار آتاتورک، باعث خیزش کردها شد و در طول حکومت او مشکلات بسیاری برایش به وجود آورد. ایران نیز به دلیل هم‌مرز بودن با ترکیه و وجود اقوام کرد از این حوادث بی‌تأثیر نماند. در این زمان، در ایران دولت پهلوی تازه روی کار آمده بود و شورش‌های داخلی ترکیه به درون مرزهای ایران نیز کشیده شد که این اتفاقات باعث تیرگی روابط دو کشور شد. اما به دلیل اینکه دو کشور برای تحکیم قدرت خود و انجام اصلاحات داخلی و نوسازی، نیازمند صلح در داخل و خارج بودند، اصول سیاست خارجی خود را بر پایه اتخاذ سیاست حُسن همجواری با همسایگان و بر مبنای روابط صلح‌آمیز قرار داده بودند. بر پایه همین سیاست بود که دولت ایران با بستن قراردادهایی با ترکیه و واگذاری بخش‌های مهم از کشور سعی کرد که روابط دوستانه‌اش را با همسایه خود حفظ کند. دیپلماسی حکومت پهلوی اول نتوانست در برابر شرایط حساس منطقه به صورت قدرتی نوظهور و باثبات عمل کند و این عملکرد ضعیف و گوشه‌گیری سیاسی نسبت به همسایگان غربی به دوران پهلوی دوم هم کشیده شد.

منابع و مآخذ

اسناد:

آرشیو اداره نگهداری اسناد وزارت امور خارجه

اسناد سال ۲۱-۲۰-۱۷-۱۳۰۶ش.

اسناد سال ۳۳-۳۸-۱۳۲۰ش.

کتاب‌ها:

احمدی، حمید، ۱۳۸۰، *روابط فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همسایگان*، مطالعه موردی: ترکیه، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.

- ارفع، حسن، ۱۳۷۷، در خدمت پنج سلطان، ترجمه: سید احمد نواب، تهران: مهرآئین.
- امیراحمدی، احمد، ۱۳۷۳، *خاطرات نخستین سپهبد ایران/ احمد/امیراحمدی*، به کوشش: غلامحسین زرگری نژاد، تهران: آرمان.
- انتصار، نادر، ۱۳۸۵، *مافیای قدرت و دفن دموکراسی*، ترجمه: عرفان قانع فرد، تهران: مؤلف.
- اندجانی، جهانگیر و کارو ساسانی، ۱۳۹۴. *دشنامک- خویبون، نگاهی به هم‌پیمانی/ارمنی‌ها و کردها در شورش آزارات (۱۳۰۹-۱۳۰۷ش)*، به کوشش: کاوه بیات، تهران: شیرازه و پردیس دانش.
- بلو، ژویی، ۱۳۷۹، *بررسی جامعه‌شناسی و تاریخی مسئله گُرد*، ترجمه: پرویز امینی، تهران: فکر نو.
- بهمنی قاجار، محمدعلی، ۱۳۹۰، *تمامیت ارضی ایران سیری در تاریخ مرزها*، جلد اول، تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی.
- امینی، علیرضا، ۱۳۸۲، *تاریخ روابط خارجی ایران در دوران پهلوی*، تهران: صدای معاصر.
- بیات، کاوه، ۱۳۷۴، *شورش کردهای ترکیه و تأثیر آن بر روابط خارجی ایران ۱۳۱۰-۱۳۰۷*، تهران: تاریخ ایران.
- پارسادوست، منوچهر، ۱۳۶۹، *ریشه‌های تاریخی اختلافات ایران و عراق ۱۵۱۴-۱۹۸۰*، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- دهنوی، نظامعلی، ۱۳۸۶، *اسنادی از روابط ایران و ترکیه ۱۹۳۷-۱۹۲۲*، تهران: وزارت امور خارجه.
- شرفکندی، صادق، ۱۳۹۲، *رضا شاه*، تهران: روزنه.
- فرجی، مهدی، ۱۳۹۱، *بررسی مسائل ارضی ایران و ترکیه در دوره رضا شاه ۱۳۲۰-۱۳۰۴ش*، فصلنامه گنجینه اسناد، سال بیست و دوم، صص ۴۵-۱۸.
- کینان، درک، ۱۳۹۸، *گُرد و کردستان*، ترجمه: پرویز امینی تهران: نگاه.
- مکی، حسین، ۱۳۸۴، *تاریخ بیست ساله ایران*، جلد ۶، تهران: ناشر.
- وزارت امور خارجه، ۱۳۷۱، *اسناد معاهدات دوجانبه ایران با سایر دول*، تهران: وزارت امور خارجه.

نشریات:

- روزنامه اطلاعات، ۹ آبان ۱۳۱۵، سال یازدهم، شماره ۲۹۵۱.
- مجله یغما، فروردین ۱۳۳۰، سال چهارم، شماره ۱.